

Philippe (*plots woedend*) En jij dan?! Wat hoop jij te bereiken met hier als beer verkleed rond te darren?!

Paumier (*doende alsof hij het verband niet ziet*) Op de vooravond van Maria-Lichtmis is de winter uit, ofwel wordt-ie strenger (*Paumier speelt wat hij zegt*) De beer ontwaakt uit zijn winterslaap. Indien hij schrikt van z'n schaduw, afgeworpen door de volle maan, kruipt-ie snel weer in z'n hol. De winter moet nog veertig dagen duren. Indien het echter donker is, indien de maan niet schijnt, dan gaat de beer welgezind op pad. De lente is in aantocht. (*Paumier probeert enkele dansspasjes; het gaat nog zeer stuntelig*)

Philippe Die echte beer heeft meer verbeelding in zijn poten dan jij in je voeten.

Paumier M'n leden zijn nog stram en m'n ogen verdragen het daglicht nog niet na m'n lange winterslaap. (*Hij begint beter te dansen*) Waar de beer danst, verjaagt hij het kwade!

Philippe Geloof toch niet wat die Egyptenaren zeggen. Het zijn aartsleugenaars.

Paumier Het lichaam van onze stad is doodziek, Philippe. Het hoofd, je vader, wil het gezicht van z'n ogen niet meer uitlenen om de voeten en handen te leiden. De armen, de adel, werken niet. Het hart, de geestelijkheid, is opgezwollen van de tienden. De derde stand, de voeten van het lichaam, krijgt de hele last te torsen. Daaraan moet 'n einde komen. De beer moet het zieke lichaam van deze stad aanraken en genezen.

Philippe Is Romans dan werkelijk zo ziek?

Paumier Je vader, Philippe ... De consuls ... de rijken ... Etterbuilen en gezwellen van onrechtvaardigheid?

Philippe (*verbolgen*) Dat lieg je, Paumier! Mijn vader is een tiran. Toegegeven. Maar hij is geen rotte plek in het lichaam van de stad. Integendeel, hij is de steunpilaar van Romans.

Paumier Meisje toch, je loopt met oogkleppen op. (*Het slaat twaalf uur op een kerktoeren. Philippe neemt afscheid van Paumier met een vluchtige kus*) Bij gelegenheid vertel ik je welke rol je vader gespeeld heeft in de voorbije jaren. (*beiden af*)

Scène 7

In de Pomme de Pin, volkscafé te Romans. Maria-Lichtmis, 2 februari. 's Voormiddags. Lichte orgelmuziek. Michette, de waardin, bedient de klanten. Zijn aanwezig of komen binnen in het café, Koot, Claude Laroche, een touwslager, Pain Blanc, een bakker, Raymond Caseneuve, een drukkersgast, Robert Brunat en Pierre Laigle, 'n handelaar uit de Jacquemartwijk. De meeste mannen behalve Koot zijn stevig aan het hijsen. Perchta, 'n oude vrouw, komt binnen.

Perchta (*met krakkemikkige stem*) De zielen van onze dierbare overledenen, de bleke schijngestalten der doden waren door de straten van Romans. Geesten, spoken, fantomen! Mogen onze verdwenen voorvaders ons bijstaan in dit aardse tranendal. (*tegen Michette*) Michette, gooi meer blokken op het vuur! Buiten is het zo koud als een heksetiet.

Koot Wanneer de tijd van de heilige Blasius gekomen is,

Dan komen, dan komen
De roddeltantes van het carnaval.

Brunat Michette, helleveeg, je hebt je wijn met putwater aangelengd.

Koot Haar brouwsels nijpen de balspiers, reinigen de blaas.

Caseneuve Je wijn smaakt naar uilezeik!

Koot Nektar en ambrozijs! Zetten de eikel vast, strekken het lid, doen de geslachtsklieren zwellen, fatsoeneren de voorhuid.

Laroche Hou ons goed nat, Michette! Droog lopen we vanzelf wel.

Pain Blanc Houdt die dorst dan nooit op?! Andere wijn, Michette! Wij willen betere wijn!

Michette Voor platen kun je alles krijgen van me. Of lijden jullie allen aan de ziekte der buidelloop?!

Pain Blanc Lollepot, die je bent! Je houdt alleen maar van munt, die witte of goudgele gezellin.
Michette (*zingt; Perchta begeleidt haar op de herdersfluit*)

Op de vedel zing ik geerne,

op de vedel nacht en dag.

Ik ben de dartele deerne

die leeft van minnegelag.

Venus mijn heupen maakte
vlammend als van een elf;
wit zijn m'n schouders, de naakte,
mijn lijf is de godheid zelf.

Laat uit de buidel klinkelen
kronen met helle klank,
laat een goudstroom ruisen en rinkelen
geel om m'n voeten blank.

Ik ben van Eva's geslachte
door Satan, de felle held.
Geen vreugdebron lokt uw gedachte
die niet in mijn harte welt.

'k Ben koud en gloeiend samen
teder, wankel, of stil,
flauw, lauw, heet in 't verzamelen
willig, man, naar uw wil.

Zie mijn schoonheid veil, mijn blikken,
mijn ogen, blauw en rood,
mijn lachtjes, tranen en snikken,
en zo ge't zoekt, de Dood.

Op de vedel zing ik geerne,
op de vedel nacht en dag.

Ik ben de dartele deerne
die leeft van minnegelag.

(*Michette schiet in de lach en de klanten beziende roept ze*)

Zó is het dat men vogelen vangt.

(*Het hele café schateret het uit*)

Perchta Lach en feest maar, vermolde zuipschuiten!
De vleespotten van Egypte! Vreemde lichamen
flitsen langs de nachtelijke hemel. De tekens aan de wand...

Koot Ton cul a la toux, commère, ton cul a la toux!!!

(*Klokkengelui wordt hoorbaar*)

Pain Blanc De klokken zetten de hele stad op
steltel met hun gejangel. Mannen, laten we de
klokken uit de torens halen!

Perchta Het zijn de ontmoedigde stemmen van
allen die dood zijn, die je hoort.

Koot We moeten allen gevolgd door een drom van
doden die achter ons aandrummen.

Laigle Pain Blanc, nu ga je te ver. Een stad zonder
klokken is als een blinde zonder staf, een ezel
zonder staartriem, een koe zonder schellen.

Wijn, Michette, levensvocht!!! Ik drink uit angst
voor de dood.

Perchta Jullie zijn laf, krachteloos en week.

Oud, begerig en je praat onzin

Ik zie alleen maar gekken, mannen en vrouwen
Voorwaar, het einde nadert

Alles loopt verkeerd.

Koot Bosuilen met lichamen als padden, vlianders
met katekoppen, sfinxen met voelhorens als meike-
vers en vogels met vleugels als grijphanden. Een
groot roofdier met knokige vingers hangt ons boven
het hoofd.

Laroche Hou je waanbeelden voor je, zotskap!

Koot De duivel mag me in m'n gat blazen, als ik dat
doe.

Laroche Jij moet je eigenliefde, vleiërij, vergetel-
heid, wellust en verstrooidheid afleren. Jij bikt als
Trimalchus en je pit als Morpheus.

Caseneuve Michette, geef mij een clairet dat de
tranen eraf druipen!

Koot Ach, mannen, laat die schone vrouw, zotheid,
toch niet te gronde gaan. Ze heeft u allen zoveel
vreugde gegeven. Ze regeert over jullie eierzucht,
jullie gierigheid die rijkdom doet toenemen, over de
nieuwsgierigheid die filosofen en geleerden maakt.

Laroche Jij bent summa cum laude gek!

Perchta Het spook van de oorlog trekt over het
platteland. De boeren wapenen zich met dorsvle-
gels en hellebaarden. Zonder orde of regel trekken
ze door de velden, kriskras door elkaar. Ze plunde-
ren en vernielen de kastelen waar ze langs komen.

Laigle Wat willen die duivelse boeren toch en wie
zijn ze?

Brunat Ze slechten de onbewoonde kastelen.

Laroche Ze verbieden de adellijke jacht door wijn-
gaarden en korenvelden.

Caseneuve Ze willen bossen, moerassen en ge-
meenschappelijke weidegronden terug.

Pain Blanc Ze hebben alle gelijk van de wereld,
verdomme! De edellieden moeten belasting beta-
len. Die fijne lui moeten bijdragen tot de gemeen-

schappelijke kosten en andere lasten. Het gewone
volk moet z'n geld geven voor een oorlog waardoor
het zelf geruïneerd wordt.

Laigle De adel krijgt vrijheid van belasting in haar
geld omdat zij als krijgslieden de koning met hun
bloed betalen.

Brunat Onze edelen zijn geen soldaten. Het gewo-
ne volk heeft gestreden. En toch moet het altijd
maar meer afdoeken.

Pain Blanc De adel en de geestelijkheid moeten
een evenredig deel betalen.

Laroche Betalen, zeg je! De nieuwe adel koopt
grond op het platteland die niet belast wordt.
Waarvoor weer de boeren moeten opdraaien.

Caseneuve Ze achten het beneden hun waardig-
heid zich als gewone mensen te laten belasten.

Pain Blanc Die lui pissen op 't kerkhof.

Brunat Betalen hun schulden niet.

Laroche Keren hun jasje binnenste buiten.

Caseneuve Rossen af wie niet van adel is.

Pain Blanc (*dreigend*) Binnenkort zal men een
vreemde kernis zien. Als de adel niet bijdraagt...
Denk aan de Zwitsers!

Laroche Wat!? Wilt ge hen in de Zwitserse trant
behandelen!? De moordpartijen die ze daar onder
de adel hebben aangericht. Dat gaat me te ver. Dan
kom je in opstand tegen de koning.

Brunat Nee, Laroche, wij willen hen niet van hun
bezittingen beroven, laat staan hen doden. Zij, de
edellieden, komen in opstand tegen de koning door
alle goederen van het volk af te nemen zonder
belasting te betalen. (*De deur van de Pomme de Pin
vliegt open. De hervormde Jean Guigou, gekleed als
een heer, stormt naar binnen*)

Guigou Mannen, de lakenwevers hebben Paumier
tot hun leider verkozen. (*bijval bij de meesten, niet
bij Laigle*) Ze hebben een wapenschouw gehouden.
Met degens en haakbussen trekken ze door de stad.
Een triomftocht!

Laigle Die Paumier is een vent die met struikrovers
en bandieten onderhandelt.

Laroche Paumier is een held. Ik heb aan zijn zij
gevochten in de oorlog. Hij is ook peetoom van ...
(*nauwelijks merkbare aarzeling*) m'n jongste spruit.

Guigou Verkleed als beer loopt Paumier triomfan-
telijk aan het hoofd van zijn mannen.

Koot De heilige Blasius is een beer, de meester der
winden. Doctor in de petomanie! Net als de beer
die in februari uit z'n winterhol komt, geeft de
heilige Blasius met 'n indrukwekkende luide knette-
rende scheet van het einde van de winterslaap, het
begin van de wedergeboorte van het leven aan.

Turlutututu, l'ours qui pète

Turlutututu, l'ours qui pue

Si ça continue

On lui mettra un' trompette! à s'cul.

Laigle Bah! Een winderige beer die stiekem stinkt!

Pain Blanc Genoeg lullificaties! We moeten de
straat op. Het ogenblik van de grote vereffening is
gekomen. Wie voor het volk van Romans is, moet
bij Paumier zijn. (*wil weggaan*)

Guigou Wacht! Wacht nog, Pain Blanc! Paumier
vindt dat de tijd nog niet rijp is om aan te vallen. Hij
rekenet erop dat m'n vrienden, de hervormden, van
de veilige hoogten der Alpen afdalen en de katho-
lieken onder de voet lopen. Met de hulp van hun
leger wil hij hier in Romans een coalitie instellen
van ons, hervormden, en katholieke ambachtslieden
en hervormde boeren, die allen tegen rechter
Guérin zijn.

Caseneuve Leve het plan van Paumier!

Pain Blanc Dat plan stinkt naar uitstelt!

Laroche Dat er zo weinig mogelijk bloed vergoten
worde!

Laigle Dat wordt een vulgaire moordpartij.

Brunat Paumier is veel te gematigd om de bazen
van de stad met zo'n plan te lijf te gaan.

Caseneuve Moeten jullie horen, hoe wij, drukkers-
gasten, onze bazen te lijf gegaan zijn. (*Hij vertelt en
beeldt uit*) (*Er speelt een lichte Katzenmusik*)

Na een dag van hard labeur en bikkesement om
ervan te kotsen gaan wij, drukkersgasten, maffen in
een vochtig en miserabel hok op de binnenplaats
van het huis van onze meester. Als blokken lood
vallen we op onze kafzakken neer. Maar van pitten
komt er niets in huis. Enkele behekste katten
houden een heksensabbat. Kamerkatten, maartse
katten, zwerfkatten en duivekaters houden ons met
hun krols gemiauw wakker. Heimelijk glijden ze,